

Jaroslava Melniką domina žmogaus siela

Ilgai planuotas susitikimas Kupiškio viešojoje bibliotekoje su rašytoju, filosofu Jaroslavu Melniku. Pagaliau balandžio 9 dieną būrelis šio rašytojo kūrybos gerbėjų turėjo unikalią progą tiesiogiai su juo pabendrauti.

J. Melnikas rašytojas siurrealistas, fantastas, daugiau nei 10 prozos, filosofijos, kritikos knygų autorius. Jo kūryba sulaukė ne tik aukščiausių šalies įvertinimų, bet ir pripažinimo užsienyje. Šio rašytojo kūriniai išversti į anglų, vokiečių, prancūzų, ukrainiečių ir kitas kalbas.

**Banguolė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ**

MEILĖS TREMTINYS

J. Melnikas gimė ir užaugo Ukrainoje. Studijavo Lvivo universitete Filologijos fakultete.

Renginio vedėjui bibliotekos direktoriui Algirdui Venckui paprašius pradėti bendravimą nuo biografijos detalių, rašytojas sakė, kad paslaptį daug ką reiškia. Ilgai galvojęs, kad rašytojas rašo, o skaitytojas skaito, jam daugiau nieko apie knygos autorių nereikia žinoti. Tik šiais laikais vis mažiau paslapties. Žmonės atvirai viską apie save iškloja feisbuke.

„Man ir leidėjas sakė, kad skai-

Rašytojas Jaroslavas Melnikas Kupiškyje nerado provincialumo ženklų.

tytojams įdomu į knygos tekstą pažvelgti ir per rašytojo biografiją. Taigi į Lietuvą atvažiavau sovietiniais laikais. Atvedė meilė. Mano žmona Danguolė Vilniaus universitete baigė prancūzų ir ispanų kalbos studijas. Vėliau abu studijavome aspirantūroje tuometiniame Maskvos literatūros institute. Abu rašėme disertacijas. Gyvenome viename bendrutyje ir taip susipažinome. Ji sugrįžo į Vilnių, kur gavo darbą universitete. Man kaip rašytojui buvo nesvarbu, kur gyventi. Apie keturiasdešimt metų gyvenau Lietuvoje. Išmokau lietuvių kalbą. Esu šios šalies patriotas“, – teigė J. Melnikas.

RAŠĖ MOTERIŠKAI AUDITORIJAI

Jis kurį laiką dirbo moteriškai auditorijai skirtuose žurnaluose „Laima“, „Moteris“. Rašė moters psichologijos temomis. Žurnaluose turėjo savo rubriką. Iš šių tekstų vėliau išėjo trys psichologinės knygos.

„Savo tekstus žurnaluose rašiau su slapyvardžiu. Kai kam galėjo būti nerimta, kad grožinių knygų autorius rašo tokius straipsnius. Taigi tarsi apsidraudžiau.

Esu studijavęs ir psichologiją. Man ši tema artima ir labai rimta. Darbas žurnaluose patiko ir dėl to, kad turėjau tiesioginį ryšį su skaitytoju. Moterys pasakodavo savo istorijas, prašė įvairių patarimų.

Psichologo patirtį sudėti į knygas vėl paskatino leidėjas. Jis mane įtikino, kad žmonės mėgsta psichologinę literatūrą ir kad išėjus toms knygoms daugės ir mano grožinės knygos skaitytojų, jomis susidomėjusių žmonių. Taip ir nutiko“, – tvirtino rašytojas.

Jis pridūrė, kad šiandien vėl grįžo prie prozos. Šiomet Lietuvoje šis tiesioginis susitikimas su skaitytojais pirmasis. Tokius susitikimus labai vertina. Neseniai lankėsi Indijoje.

RAŠYTOJO NERIMO LAUKAS

Rašytojas pristatė kūrybą, atskleidė savo požiūrį į egzistencines žmonijos problemas, laiko sąvoką, žmogaus kūną. Sakė, kad žmogui svarbu surasti savyje vidinę laisvę. Išsakė nerimą dėl įsigalincios žmogaus priklausomybės nuo virtualios realybės, dėl masinio visokių paslaugų skaitmeninio, vaizdo kamerų paplitimo, mažtančio žmogaus privatumo.

„Kuo daugiau saugumo, tuo mažiau laisvės“, – konstatavo J. Melnikas, kai kalba pasisuko ne tik apie gyvūnų, bet ir apie kai kurių žmonių entuziastingai priimamą galimybę po oda turėti mikrochemą.

Paklaustas, ką duoda kelionės, atsakė, kad jos svarbios ir dvasiniam gyvenimui, ir teikia impulsų kūrybai. Vis dėlto rašytojas pabrėžė, kad reikia ir sėslumo, kad galėtų rašyti. Antai rašant romaną reikia bent dviejų mėnesių izoliacijos. Nuo Vilniaus šurmulio jis dažniausiai pabėga į Nidą ar Pervalką. Ten parašė daug knygų. Ten gerai jaučiasi, kadangi niekas jo neatpažįsta, nereikia dalyvauti viešame gyvenime, rūpintis buitimi.

„Dabar pasikeitė provincijos samprata. Anksčiau nebuvo interneto, žmonės negalėjo greitai ir daug sužinoti apie pasaulį. Mano romanas kartais lygino su Orvelo kūryba, o aš nieko apie jį nežinojau, nes šis autorius sovietiniais metais buvo uždraustas.

Šiandien beveik nebėliko provincialumo. Apie tai byloja net išoriniai vaizdas. Atvažiavau į Kupiškį ir buvau maloniai nustebintas, kad moderni autobusų stotis, o apie jūsų

biblioteką nėra ko ir kalbėti. Puiki estetika ir viskas europietiška. Vienoje kavinukėje tualetas vos ne kaip meno kūrinys. Taigi ar jūs provincija?“ – pasamprotavo provincialumo tema ir pagyrė Kupiškį svečias.

Jo knygas „Pasaulio pabaiga“, „Tolima erdvė“, „Maša, arba post-fašizmas“ ir paskutines knygas „Te visad būsiu aš“ ir „Užgesusi saulė“ labai vertina skaitytojai.

Pasak J. Melniko, knyga „Maša, arba postfašizmas“ dažnai skaito fronte kovojantys Ukrainos kariai. Jie supranta, apie ką ši knyga. Rusai žudo ukrainiečius, laiko juos už save žemesniais. Jis šioje knygoje norėjo atskleisti, kas būtų, jei Reichas egzistotų tūkstantį metų, koks būtų gyvenimas, jei fašistai žiūrėtų į žmogų, kaip į žemesnę būtybę, žemesnę rasę. Rašytojui svarbu atskleisti tokio žmogaus žiaurumo šaknis.

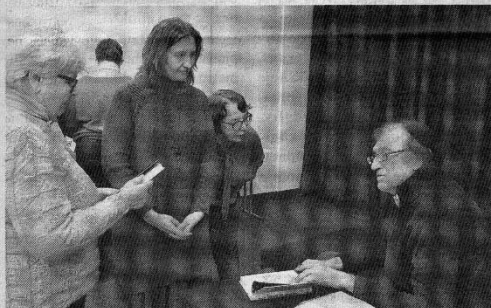
„Mane domina žmogaus siela. Mano knygų herojai patiria daug išgyvenimų, pakliūta impulsams, kurie priverčia peržengti įprasto gyvenimo normas.

Mes turime apie gyvenimą mąstyti giliau, filosofškai, ne vien tik, kaip užsidirbti pinigų. Mums turi būti svarbu, kur gyvename, kokioje visuomenėje, kas mes esame“, – kalbėjo rašytojas.

Susitikimo dalyviai svečio klausė, kaip vertina savo kūrybos ekranizacijas, rašytojas atsakė, kad jam svarbu, kad būtų perteiktas konfliktas, idėja. Kad ekrane atpažintų savo personažus, atsidūrę su pažįstamose situacijose.

Pagal J. Melniko kūrybą sukurta keletas filmų. Pats naujausias 2024 metais režisieriaus Algimanto Puipos režisuotas filmas „Naktinis seansas“.

Prieš susitikimą su rašytoju buvo galima apžiūrėti bibliotekinių parengtą jo į lietuvių kalbą išverstų knygų parodėlę.

Susitikimo pabaigoje Jaroslavas Melnikas pasirašo ant skaitytojų atsineštų knygų.

Autorės nuotraukos

Susitikimo su rašytoju dalyviai.